

Історія села Дермані

Околиці Дерманських гір, або так звана «Волинська Швейцарія», розташована за досить широкою долиною, яка простягнулася по обох берегах річки Ікви поміж містами Крем'янець і Дубном. Недалеко розрізу, що перериває Крем'янецькі гори, починається знову гориста місцевість, яка складається з кам'янистих порід: ліворуч від р. Ікви вона носить назву Дубенських садів, а праворуч — Дерманських гір.

Село Дермань займає досить значну частину місцевості, якою простяглися Дерманські гори й розкинулися села: Дермань, Мізоч, Мізочек, Озірко, Листвня, Кунин, Білашів, Мощаниця, Буша, Будераж, Верхів і інші. Сама Дермань займає північно-східну частину цих гірських піднесень. Вона розкинулася якби скупченням великого числа окремих хуторів, вирплених поміж гори й яри. З якого б боку ви не під'їжджали до Дермані, майже ніякого села не побачите. Перед вами гори й яри, вкриті лісом фруктових дерев, серед яких то сям, то там, полискують білими стінами хати та сіріють солом'яні стріхи будинків.

В прадавні часи село Дермань знаходилося не в цих гірських ярках, а на рівнині, оточеній навколо горами і ставом, площі. Нині тут монастирське орне поле під назвою Городи, на схід від сучасного села. В старовину це село мало назву не Дермань, оскільки слово це походження не слов'янського. Звалось воно Рай-Городок. Навіть в наші дні, коли проходиш цим полем, мимохіть насувається думка: дійсно, село, яке колись на цьому місці було розташоване, оточене навколо водою, далі горами й лісом, іншої назви не могло мати, крім назви Рай-Село чи Рай-Городок. Ще й сьогодні ця невеличку, рівну площу поля навколо оточує така пишна, така дивна краса природи... Це справжня Волинська Швейцарія. Бракує нам лише проточної ріки, озера чи ставу порядного.

Про сучасну назву села існує дві легенди. Перша легенда каже, що татари, які відвідували Волинь не один раз, а разом з тим і стольне місто князів Острівських — Остріг, напали і на Рай-Городок. В одній із сутичок з козаками

татари втратили свого ватажка. В помсту за смерть свого вождя вони знищили дощенту село, а саму місцевість, в якій залишилася могила їхнього славного мужа, назвали Дермань. Слово Дермань, за запевненнями знавців турецької мови, означає «місце спокою видатного мужа». Можна припускати, що тим місцем спокою татарина є могила, досить значних розмірів, яку насипано невідомо коли і ким серед колишнього ставу. Нині тут болотяні сіножаті людські та монастирські. Могила чи насип досить загадкова. Користується нею, як орним полем, один з селян Дермані — В. Мартинюк. Родить йому по кільканадцять кіп пашні. Населенню татари загрозили цілковитим знищенням, коли вони наважались повернути на старі згаріща і порушити спокій їхнього вождя. Очевидно, що з того часу мешканці Рай-Городка й розселилися для більшого забезпечення себе від нападів по гірських ярках, де село існує й донині. Через це саме, певно, село втратило і свою первісну назву.

Друга легенда пояснює назву інакше. На місці, яке займає Дермань, були дівочі ліси. Одного разу, під час великопанського полювання, одного з панів роздер ведмідь. З цього приводу ніби й повсталася сучасна назва Дермань — «дер мене». Яка з цих двох легенд більш правдоподібна, судити трудно. Писаних джерел нема. Одначе більш вірогідною є перша.

З стародавніх часів в Дермані залишилися деякі назви місцевостей, досить характерні і до деякої міри оправдуючі сказане вище. Щоб пояснити їх, візьмемо за вихідну точку існуючий в Дермані з кінця XV ст. православний монастир Святої Трійці. На схід від монастиря одне з гірських піднесень носить назву Ватиевка, а джерело, яке знаходиться у підшві горі, — Ватиева криниця. Нібито, коли Батий проходив через Волинь, то на тій горі мав відпочинок, а з джерела напився води. Далі на схід за Ватиевою друге гірське піднесення носить назву Турецька. Там ніби мало стояти турецьке військо. На південь від монастиря на горі існує великий окіп під назвою Замчисько. В ньому й до сьогодні можна оглядати округлі заглиблення, в яких, як переказують місцеві старі люди, було видно льохи з залізними дверима. Обік Замчиська мала знаходитися церква. Слідуюче піднесення на получень за Замчиськом носить назву Пропастине. Далі, на південний захід, піднесення носить назву Запорожжє. На захід село носить назву Солтине. Там також існує стародавній окоп під назвою Городище.

(Далі буде).

"Любе життя" 11 вересня 1993р.

№69

Пилип ПАВЛЮК

Історія села Дермані

(Продовження. Початок в №№ 69, 70).

Сучасне село з часті панщини ділиться на дві частини під назвами частина Урядова (Казьонна — А. Ж.) і частина Панська. Кожна частина складає окрему громаду і має сільського солтиса. Громади поділено на десятки. Урядова частина поділена на 8 десятків, а Панська на 4. Цей поділ села можна пояснити так: від часу запровадження панщини одна частина села робила панщину на монастир, а друга — на поміщика. В сучасну добу твориться в Дермані ще й третя окрема громада під назвою Застав'є (осадицтво військовоє і цивільне).

По самій середині села, якби на нейтральній зоні між панською і урядовою частинами, знаходяться Свято-Троїцький першої класи чоловічий Дерманський монастир, приходська церква Святої Трійці, церква Св. Онопрія на могилках і чудовий будинок бувшої учительської семінарії.

Заснування монастиря приписують князеві Остриському Василю Федоровичеві вродливому (красному) в першій половині XV ст. Тому самому, що побудував Остриську Богоявленську церкву, сучасний собор, Остриські, Заславські і Дубенські укріплення. В пам'ятковій Дерманського монастиря, який писано в першій половині XVII-го ст., знайдемо замітку про князя Константина Константиновича, що цей князь: «церкву і зволицю мурував і сам на закладщині був і всього монастиря Дерманського фундатор». Існує й таке припущення, що на місці сучасного монастиря був позаміський дім князів Остриських для потреб полювання, або й для того, щоб схоронитися під час нападу татарів. Саме при

цьому князь Василь побудував церкву з давницею, яка б могла служити і вежою для вартівних, а потім усі ці забудовання обернув на монастир.

Що цей монастир існував наприкінці XV і спочатку XVII ст., на це вказують писані акти. Так, князь Остриський Константин Іванович поофірував до монастиря: 1) в 1499 р. книжку Калікстових поучень; 2) в 1507 р. Євангелію і десять інших книжок, в тім числі і «Мінею» на грудень місяць; 3) в монастирі маєсть запис, виданий в 1512 р. князем Янушем Михайловичем Сангушковичем і його дружиною Настею, донькою пана Семена Олізаровича, в якому зазначено, що тесть князя пан Семен Олізарович купив село Білаші за тридцять кіп грошей і відписав його в тій же сумі на Свято-Троїцьку церкву Дерманського монастиря, яку відступив князь Януш зі своєю дружиною підтверджує; 4) в 1538 р. якийсь пан Єловицький з жінкою і дітьми поофірував монастиреві писаного апостола.

Спочатку Дерманський монастир був на повному утриманні і в повному розпорядженні князів Остриських. Це видно із запису Константина Константиновича Остриського від 1602 року, в якому сказано: «до того, аби се досить стало волі Божої і росназанню церкви святоє далісемо і сям листом даємо монастир наш Дерманський зо всім на все з селя и з кгрунтами и вшелякими його пожитками на ките общєє черницом, которіє би призволіли на общєє житіє по законоположенню і т. нип». Цей запис доказує, що князь Константин Константинович довершив заснування Дерманського монастиря, перетворивши його в загальномешкальний. Далі в тому ж самому записові надав йому право самоуправи, лишивши за собою лише патронат. Крім цього Константин Константинович заложив в Дерманському монастирі друкарню, в якій 1604 року, 12 вересня, закінчено друком Октоїха, а потім ще надруковано Діалог про православну віру і лист до Іпатія Потія, складений патріархом Мелетієм. Автентичний запис про перетворення

Дерманського монастиря в загальномешкальний та його самоуправу був підписаний власноручно Константином Константиновичем Остриським і скріплений печаткою. Пого внесено до актових книг м. Луцька в 1622 р.

Не зайвим буде зазначити, що, зі слів князя Остриського, які він висловив в листі до польського короля, в Дерманському монастирі перебував деякий час Лжедмитрій I. В цьому монастирі уніяти тримали також ув'язненим славнозвісного українського захисника православ'я в другій половині XVIII ст. ігумена Мотронівського монастиря Мельхиседека Значко-Яворського, якого звільнили козакі під виглядом купця.

Примусова унія, яка охопила в ті часи західну Україну, не обминула, звичайно, і Дерманського монастиря, і як скрізь, так і тут, вона вакадалася згорі. Однак, не зважаючи на те, що на чолі монастиря стояли уніяти, він цілком уніятським не був, бо після настоятелів уніятів були настоятелі і православні. Таким був єпископ Перемишльський Антоній Жолкевський, який помер в 1702 р. і до своєї смерті ісповідував православ'є. Остаточно унія запаунала в Дермані після Замостського собору, який відбувся в 1720 р. Повернуто Дерманський монастир православним в 1821 р. Через сім років по прийнятті монастиря православними від василіян, 1828 р., він був знищений пожежою. В тому ж таки році, під доглядом Єрофея, архімандрита Загаєцького, який пізніше був і його настоятелем в сані вже єпископа, — поновлено.

На монастирській землі — в саду, де був колись монастирський підварок — побудовано на кошти православного духовенства і 5 вересня 1913 р. освячено чудовий мурований будинок для церковно-вчительської школи під назвою Св. Федорівська, яку в 1917—1918 рр. перетворено в українську вчительську Волинську семінарію, а з приходом польської влади на Волинь закрито і все майно семінарії вивезено.

(Далі буде).

Нове життя • 15 вересня 1993р.

Історія села Дермані

(Продовження. Початок в №№ 69, 70, 71).

В далекі часи Дерманський монастир наближався до типу середньовічних твердинь. Головні забудовання монастиря були обведені кам'яною стіною, заввишки до 8 метрів. Навколо стін був глибокий рів, який у випадку нападу ворогів наповнювалося водою зі ставу, що існував з південного боку монастиря п. н. Мніх (нині сіножать). При в'їзді до монастиря, перед дзвіницею, існував під'ємний міст, сліди якого добре помітні до сьогоднішнього дня.

Багатий і славний колись був Дерманський монастир. В XVI ст. його володіння простяглися на 10 кілометрів навкруги. Він володів цілими селами: Дерманю, Купинюм, Коршовом, Білашювом, Глинськом, Здовбицею й іншими. В деяких пам'ятниках він навіть звався Лаврою. На протязі XVII і XVIII ст. настоятелями монастиря були 7 єпископів, 1 архієпископ і 4 митрополити. Нині з колишньої пишності монастиря не залишилося нічого. Навіть дзвонів нема. В 1914 році їх евакуювано до Росії.

До згаданого вище будинку учительської семінарії в 1921 році, в місяцеві листопаді, було перенесено з Крем'янця по відібранні від волинської духовної влади будинків ніби бувшого колишнього ліцея, чотирьохкласову духовну школу під проводом Л. Ф. Шінгельмана. Хлоп'яча школа зайняла перший поверх будинку, а дівоча другий. Хлоп'яча школа проіснувала в Дермані до року 1926, до часу перетворення Волинської Духовної семінарії на 8 кл. середню школу. Тоді цих чотири класи молодших як складову частину семінарії, знову перенесено до Крем'янця. Дівоча школа проіснувала в Дермані до року 1929. Існування цієї школи зі всіх сторін було загорожене. Волинське духовенство гострої потреби в цій школі не відчувало, а тому й належко матеріально її не підтримувало, і, врешті, в році 1929 її замкнено. В 1926 р. перенесено до цього будинку дерман-

ську 7-кл. народну школу, яка зайняла тільки перший поверх будинку. Другий поверх пустий. В 1932 році, з осені, відчинено при школі з одною вчительською силою кошинарську школу. Кінець-кінець будинку, який розраховано на 300—400 учнів середньої школи з інтернатом і помешканнями для учительських сіл, марнується без догляду і ремонту 18 років. Бляха на даху перержавіла. Дах протікає. Суфіти відпадають. Жаль! Стільки маємо безробітних інтелігентних фахових сіл по містах. Такий чудовий, приспособлений будинок марнується. Саме провідіння стоїть за тим, щоб в цьому будинкові повстав селянський народний університет. Наука, живе, розумне слово для села так потрібне! Душа людності взагалі хвора й болить, шукає заспокоєння і їй його дати потрібно.

Слід, безперечно, згадати і про приходську церкву. Бо ж дійсно, повної історії села без історії його церкви бути не може. Це завжди зв'язане нерозривно. Початок с. Дермані, тобто Рай-Городка, і його церкви відноситься до XIII ст. За народним переказом, який зберігся між місцевою людністю до наших часів, перша церква в Дермані мала знаходитися поруч згаданого вже Замчиська, на рівній, трьохбічній, штучно утвореній площі, з північного боку якої росло разом чотири дуже старі тополі. Вони мали великих розмірів ліні, що пам'ятають ще й теперішні старші люди села. Є друге припущення: що ніби перша церква знаходилася побіч монастиря, зі східної сторони його. Це підтверджується тим, що при розкопуванні того облога, приналежного монастиреві, на якому я оселився, знайшов і тут старовинну цеглу, на котрій з одної сторони є цілий хрест. Археолог з м. Острога п. Новицький твердить, що з цієї самої цегли побудовано також і увесь монастир.

Документальні дані про існування в Дермані православного приходу знаходимо в XVI ст. Так, наприклад, в 1589 році, червня 16 дня, князь Констянтин Констянтинівич Острійський дає презенту такого змісту: «ниж позволилем отцю нашому Василю Вороновичу, попові Дерманському, в селі мосму Дермані і Лебедах двориче поповское на селитбу і на мешкання, поля, сенокати, што на его належаче так теж парафію ему самому в Дермані і Лебедах, ништо ему не маєт перешкоди чинити з велебних отців з монастиря в парафіе наданой ему належите от пастиря его, бо гди ж канони святых отец не позволяют». Від часу керування Дерманським монастирем архімандрита Івана Дубовича (з 1634

по 1659 р.) збереглася в монастирі запис монастирського підданого, селянина Пилипа на продажі священникові Дерманському Василюві за 20 зл. саду. В історичних записках про Дерманський монастир на ст. 294 зазначено так: були в Дермані православні церкви — на Замчиську і в поблизу монастиря. Треба припущати, що вони обслуговували потреби дерманського православного населення до часу затвердження унії в Дерманському монастирі, що яступило при настоятелів Дерманського монастиря Іануарієві Огурцевичові (архімандрит Дерманський і Дубенський з 1712 по 1729 р.). Огурцевич в 1720 році був на соборі в Замості і підписав акт остаточного об'єднання з церквою римською.

Власне, приблизно в тому часі, або може й трохи раніше, Дерманська приходська церква на Замчиську згоріла. Дерманський православний приход з приписним до нього с. Лебедами, не маючи власної церкви, примушені були бути в розпорядженні Дерманського греко-католицького насиланського монастиря. Вільно чи невольно, але дерманське населення змушене було ходити до монастирської церкви. Піддані Дерманської волості були незадоволені таким станом речей і бунтувалися. Священникам, котрі призначалися від монастиря, підкоритися не бажали. З цього приводу князь Олександр Заславський, воєвода Київський, 1628 р., 20 січня видав універсал підданним Дерманського монастиря (підданним власці Дерманської) «Про підчинення священникам, які признаються від монастиря Дерманського». Цей універсал закінчується такими словами, власноручно дописаними князем Олександром: «Злодзее, вам то уж оберая себе духовних! Кеди вас злодзее дам обвесити кількунасту, теперо познае, цо то ест бунти строити. Рельком своей». В той час в Дермані не було приходської церкви ще й тому, що фондо приходського притча примусово зайняли василіани в користь монастиря, як це робилося в більшості на всьому просторі українських земель. Таким чином приходський притч не мав з чого жити. Наприклад, в описі Дерманської каплиці в ім'я преподобного Онопрія Великого, спорядженій 1806 року приходським священником с. Дермані Яковом, сином Івана Єндрієвичем на ст. 38 читаємо: «Для прожитку священника нема найменшого кусника землі, так пашної, як і сіножаті, а добувати собі онос від прихожан своїх, коли можна і з священничого свого, який не ест доход».

(Далі буде).

4
71
"Нове поселення" 22 вересня 1983

Історія села Дермані

(Продовження. Початок у №№ 69,
70, 71, 73).

З тієї ж опісії бачимо далі, що в Лебедському лісі, що межував з грунтами дерманськими на урочищі Городище стояла побудована на честь преподобного Онуфрія, коштом і старанням якогось пустельника, каплиця, в якій, за словами спорядчика опісії, ледви 20 душ без тиснення можуть стояти. Ця каплиця в останні роки XVIII-го ст. служила православному населенню с. Дермані приходською церквою. До неї було призначено і приходського священника.

З офіційних паперів видно, що населення Дермані повернулось до віри своїх предків в останні дні 1794 р. і поручено було під догляд: одна половина села, так звана частина панська, Мізоцькому священникові, а друга половина, урядова частина, — Точивницькому. Безперечно, що такий поділ села і відношення в справах духовних для селян були уявними. З огляду на це вони звернулися з проханням до єпископа Житомирського Варлаама про призначення їм окремого священника, при чому одночасно просили дозволу відправляти Службу Божу в каплиці на Сквині. Прохання селян Дермані було єпископом задоволене. Са. Антімис видано.

Безперечно, що цю каплицю, замінену в церкву, населення Дермані вважало для себе невід-

повідною, тісною, а тому очі їх і думки завжди були звернені на церкву монастирську, яка знаходилася ще в посідданні василіян. Тоді василіани, аби оминуть непорозуміння з православним населенням, а головне для того, щоби віддалити удар, якого сподівалися з боку московського уряду, приступили до будови сучасної, кам'яної приходської церкви. Це сталося вже в 1810 році. Церкву побудовано в православному східному стилі, хрестообразної форми й поділено на три частини: вівтар, середню частину і притвор. Вівтар обернено на схід і відділено від середньої частини іконостасом. В тому ж році дерманські василіани повернули для утримання церковного притча фонди. Одноточний лист на 33 десятини від комісії, яка доконувала надлі землею цієї церкви на вічні й безповоротні часи для користування притча, докано згідно указу губернського правління від 8 жовтня 1810 р. за № 162. План землям церкви с. Дермані споряджено повітовим землеміром, титулярним радником Іваном Несторовим.

Унія закінчилася в Дерманському монастирі, безперечно, не без участі і тиску московського уряду при архимандритові Тодосові Гойшевському, який був настоятелем Дерманського монастиря в 1794 р. Помер цей останній уніатський настоятель в с. Грушвиці, користаючись царським пансіоном 1000 крб. річно.

Першим настоятелем новозбудованої Са. Троїцької церкви був священник Яків Іванів Єнджевич, як видно з метрикальних книг Дерманського прихода, що збереглися при церкві з 1795 р. Цей священник був настоятелем з 14 вересня 1806 р. по 6 вересня 1830 р. Після нього священниками були: Тиміш Романовський з 1835 по 1837 р., Антоній Іванів Іваніцький з 1837 по 1861 р., Дормидонт Антонів Іваніцький з 1861 по 1900 р., Клавдій Дормидонтів Іваніцький з

1900 по 1932 р., якого по настирливому бажанні прихожан з парафії звільнено і перенесено до с. Верхово, а на його місце перенесено з с. Городка Рівненського повіту священника Євгена Кульчинського.

Побудована в 1810 р. Дерманська церква була покрита гонтами. Куполів і дзвіниць при ній не було. В 1881 р. приступлено до перебудови церкви, а власне: над вівтарною частиною збудовано кам'яний заїд, перебудовано ризницю і паламарку і покрито бляхою. В 1882 р. над притвором збудовано кам'яний заїд, підшизою кам'яні стіни над середньою частиною церкви дерев'яною надбудовою на них і введено бані вчерні з покриттям усіх тих частин бляхою на кошті дерманських прихожан. В 1884 р. прибудовано до притвора церкви кам'яна дзвіниця. В 1885—87 р. побудовано новий іконостас. В 1897 р. всередині і назовні церкви поправлено варпизи і штукатурку, а також зроблено очистку, побілку і покриття церкви. В 1902 р. побудовано кам'яну огорожу навколо церкви. В 1904—5 рр. церкву всередині розписано. В 1921 р. зроблено в церкві нову дерев'яну підлогу. В 1923 р. докано поновлення іконостаса і розписано стіни, а рівно ж ревакуйовано 4 дзвони. В 1926 р. куплено великого дзвона вагою 448 кг і один малий 25 кг. 1928 р. поставлено залізну огорожу від фронтової частини церкви. В 1929 р. помальовано дах над церквою.

Згідно з клеровими відомостями за 1928 р. числиться мешканців в Дермані: православних 4261 душа, католиків 109 душ. Виравді Дермані мешкує в 3 громадах понад 5000 душ населення. В клерових відомостях не показано жидів, яких мешкує зо 30 родин, а рівно ж і недавніх переселенців, як православних, так і католиків.

(Далі буде).

„Нове життя“ 29 вересня 1993р.

43

Історія села Дермані

(Закінчення. Початок у №№ 69,
70, 71, 73, 75).

II.

ПРИРОДНІ БАГАТСТВА ДЕРМАНІ

Природа, як така, рівно ж не була мачухою для дерманського населення і околиць. З давніх давен цей район є найбільш відомим і найбагатшим на Волині садівництвом. В роки врожайні садовини в Дермані і її околицях буває така сила, хоч греблю гати, як то приказують, бо діти її ніде. Збувають її люди, як можна і де можна на місцевих ринках впрод за безцін. Крім садівини багата Дермань і околиці каменем вапняком, здатним на будівлю і вапно, глиною на посуд і цеглу, піском на дахівку, торфом і лісом.

III.

ГОСПОДАРСЬКІ ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ УСТАНОВИ В ДЕРМАНІ

1. «Просвіта» існувала в Дермані від року 1918 з перервами до року 1932. По замкненню «Просвіти», засновано «Просвітянську Хату».
2. Кооперативну Касу zaloжено дня 10 лютого 1926 р.
3. Кооперативну Овочарню «Поступ» zaloжено 13 березня 1927 р. Овочарня має вісьмошафову сушарню для овочів і городовини поємніс-

тю на випарування 2000 кг води на добу. Сушарню побудовано за допомогою Міністерства Рільництва в 1929 році, яке дало позичку для овочарні в сумі 11000 зл. Будова сушарні коштує 11500 зл. При сушарні в 1931 році уряджено мармолярню і поставлено знаряддя до виробу безалкогольних овочевих соків. В листопаді 1934 року відчинено садівничо-споживчий склеп при овочарні.

4. Кооперативну молочарню zaloжено 18-го березня 1928 року. Філію молочарні урухомлено в с. Верхові 15 липня 1929 року, яку в 1931 р. перенесено до с. Будеража.

5. Охотничу пожарничу сторожу zaloжено в 1926 році та в тому ж році набуто й деяке знаряддя.

6. Сенцію машинову з моторовою молотілкою-чистілкою, буковником до конюшини з циркуляркою в червні 1928-го року.

7. Агентуру поштову зорганізовано і відчинено 1 березня 1929 року.

Споживчу Кооперативу «Будучина» zaloжено в червні 1926 року, яка самоліквідувалася в 1932 р.

В літі 1934 року побудовано за грошовою допомогою восводства в сумі 5000 зл. громадську лазню.

За часів доброї господарської кон'юнктури усі кооперативно-господарські установи, не зважаючи на тільки-що своє народження, на непризвичаєність і невироблення їх членів, а також на загальний консерватизм села, почали добре розвиватися і приносили видимо матеріальну користь не тільки для своїх членів, але й для всього населення села взагалі. З приходом господарської кризи і загального заломання, почали вони заломуватися і підупадати. В тих передомових пару роках мали вони досить і болючих страт на

знижці ціи і на випродукованих товарах, що, звичайно, лежали дурно на складі. Одначе вони поки-що «тримаються» і за своє існування вперто борюються з бідом, і, я певний, що з цієї господарської депресії вийдуть переможно. Будуть жити і розвиватися для загального добра населення села. Перелом хвороби минує, йде на одужання.

IV.

НАСЕЛЕННЯ СЕЛА

Люди в нас надзвичайно працюючі. Ввічливі. Вразливі на особисту честь і підприємливі. Хотіли б у себе все мати і все знати. Землі мають мало. Пересічно від 3-ох до 9-ти моргів на господарство. Люблять дуже гарно вбратися на міський лад. Дуже шкода, що свою народну, дуже гарну одіж забувають і цураються її. Кохаються, крім господарки на ріллі й садівництва, в торгівлі й промислі. Кожен десятний майже господар у вільний час чим-небудь торгує або промишляє, «Робить інтерес». В селі досить значна кількість молодшої інтелігенції з середньою і нижчесередньою освітою.

Найбільший недолік села, який унеможливило правильне провадження рільної господарки, це те, що кожен господар, котрий має 3—5 моргів землі, має її в 14—16 кусках, віддалених один від одного на 1—2—3 кілометри. Це вимагає, звичайно, комасації. Без її переведення поліпшення рільної господарки є неможливе.

Другою болячкою села — це відсутність проточної води. Ані річки, ані ставу по-божому село не має. На копанія колодязів по горах населення спромогтися не може. А тим часом брак води рік-річно майже викликає різні пошестні хвороби, як черевний тиф тощо.

(Шіслямова А. Жив'юка буде опублікована в одному з наступних номерів).

„Гlobe життя“ 6 X 1983